

Професійні компетентності вчителя мистецтва через призму професійного стандарту

Світлана Василівна Дерябіна

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», м. Одеса, Україна

ORCID: 0000-0001-9181-0882

Оксана Михайлівна Левчишена

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», м. Одеса, Україна

ORCID: 0000-0003-4800-2526

Анотація: У роботі пропонується стислий аналіз трудової функції вчителя мистецьких дисциплін. Основна увага зосереджена на ключових аспектах професійної діяльності педагога, що спрямовані на реалізацію компетентнісного потенціалу мистецької освітньої галузі, визначеного Державним стандартом загальної середньої освіти. Дослідження базується на методологічних та дидактичних підходах, що забезпечують формування ключових компетентностей у здобувачів освіти, включаючи здатність до творчого самовираження, критичного мислення та естетичного сприйняття світу тощо. Детальний науковий аналіз фокусується на трудовій функції «Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів)» Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», де акумульовано ключові педагогічні аспекти до викладання мистецьких дисциплін. Дослідження охоплює такі суттєві компоненти, як організація освітнього процесу з урахуванням специфіки мистецтва, механізми формування предметних компетентностей через практичну художню діяльність, а також забезпечення розвитку емоційно-ціннісного ставлення здобувачів освіти в мистецькому просторі. На основі трудової функції «Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів)» виокремлено та деталізовано професійні компетентності: мовно-комунікативна компетентність, що передбачає ефективну фахову комунікацію; предметно-методична компетентність, яка охоплює знання навчального предмета та методики його викладання; інформаційно-цифрова компетентність, що визначають інтегральну здатність педагога до реалізації професійних компетентностей в умовах цифрового суспільства. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та систематизація вимог до професійних якостей вчителя мистецьких дисциплін. Таким чином, дане дослідження є тим методологічним орієнтиром для моделювання професійної компетентності вчителя та можливостей для проектування траєкторій його подальшого професійного вдосконалення.

Ключові слова: трудова функція, професійні компетентності педагога, дискусійний простір, педагогічні студії, практичні інтенсиви, індивідуальна освітня траєкторія.

1. Постановка проблеми

Професійні компетентності педагога розглядаються як гнучка система, що постійно вдосконалюється, реагуючи на зміни в суспільстві та вимоги нової освітньої моделі з урахуванням принципів універсального дизайну. Ці вимоги чітко визначені в Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти», який є ключовим орієнтиром для формування професійної компетентності вчителя та постійного професійного розвитку педагогів [1]. У контексті динамічних трансформацій сучасної освіти, зокрема впровадження концепції Нової української школи (НУШ), освіта впродовж життя вчителя мистецьких дисциплін набуває стратегічної ваги. Адже саме від його професійної підготовки залежить не лише якість мистецької освіти, а й цілісний розвиток особистості учня, його здатність до

творчого самовираження та активної участі в культурному житті країни. Тому вбачаємо за необхідне здійснити аналіз трудової функції (А) вчителя мистецьких дисциплін відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», з акцентом на аспектах, що мають особливе значення для викладання предметів (інтегрованих курсів) мистецької освітньої галузі та впливу на розвиток компетентностей учнів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти [2].

2. Об'єкт і предмет дослідження

Предметом дослідження є професійні компетентності вчителя мистецьких дисциплін (мовно-комунікативна компетентність (А1), предметно-методична компетентність (А2), інформаційно-цифрова компетентність (А3), які визначаються Професійним стандартом (трудова функція А) для ефективної реалізації компетентнісного потенціалу мистецької освітньої галузі відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти.

3. Мета статті

Аналіз професійних компетентностей вчителя мистецьких дисциплін, визначених трудовою функцією (А) Професійного стандарту, з особливим акцентом на тих аспектах, що є найбільш значущими для викладання предметів та інтегрованих курсів мистецької освітньої галузі.

4. Аналіз наукових досліджень і публікацій

Питання професійної компетентності вчителя є предметом активного дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Різноманітність наукових підходів до визначення цього поняття підкреслює його важливість як ключового індикатора професійного розвитку педагога. Зарубіжні дослідження, зокрема роботи таких науковців, як Дж. Равен, Д. Мертенс, Д. Гоулман, акцентують увагу на компетентнісному підході в освіті, де професійна компетентність розглядається як інтегрована здатність особистості до ефективної діяльності в певній професійній сфері. Автори наголошують на важливості не лише знань та навичок, але й особистісних якостей, емоційного інтелекту та здатності до саморозвитку [3]. В українському контексті, науковці І. Бех, В. Бондар, О. Вознюк, О. Савченко досліджують професійну компетентність вчителя в період реформування освіти, зокрема впровадження концепції Нової української школи [4]. Вони акцентують увагу на необхідності формування у вчителів здатності до інноваційної діяльності, критичного мислення, вміння працювати в команді та використовувати сучасні технології. Автори Ю. Завалевський та Т. Бережна в статті «Професійна компетентність вчителя у реалізації концепції Нової української школи» аналізують різні наукові погляди на сутність професійної компетентності педагога, підкреслюючи актуальність її дослідження та виокремлюють ключові аспекти, на які фокусують увагу більшість науковців [5]. Зокрема, автори зазначають, що: Р. Гуревич, М. Кадемія, Л. Мітіна, С. Молчанов, В. Синенко розглядають професійну компетентність як сукупність знань, умінь, навичок, досвіду та особистісних якостей, С. Іванова визначає її як здатність фахівця відповідати суспільним вимогам професії, демонструючи відповідні знання, вміння, навички та особисті якості, І. Шмиголь наголошує на комплексному характері професійної компетентності, що включає не лише знання та вміння, але й особистісні якості, такі як креативність, мобільність та толерантність. І. Гевко розглядає її як інтегровану особистісну якість, що дозволяє вчителю ефективно виконувати свої посадові обов'язки, І. Смагін визначає професійну компетентність як інтегровану здатність особи здійснювати педагогічну діяльність відповідно до нормативних вимог, Н. Сергієнко розглядає її як інтегративну властивість особистості, що включає комплекс професійно значущих якостей, високий рівень підготовки та здатність до ефективної взаємодії з учнями [6].

Спираючись на аналіз та узагальнення наукових досліджень, ми підтримуємо думку про те, що професійна компетентність вчителя – це не статичний набір знань і навичок, а динамічна система, яка постійно розвивається та вдосконалюється у відповідь на зміни в освітньому середовищі. Її можна визначити як інтегративну/синергетичну властивість особистості, що проявляється в педагогічній діяльності, та здатність кваліфіковано виконувати свої трудові функції згідно з Професійним стандартом вчителя. Така здатність формується завдяки збалансованому поєднанню компетенцій, що охоплюють ключові аспекти педагогічної діяльності: мовно-комунікативну (А1), предметно-методичну (А2), інформаційно-цифрову (А3), психологічну (Б1), емоційно-етичну (Б2), компетентність педагогічного партнерства (Б3), інклюзивну (В1), здоров'язбережувальну (В2), прогностичну (Г1), організаційну (Г2), оцінювально-аналітичну (Г3) та здатність до навчання впродовж життя (Д1) [7].

5. Методи дослідження

У роботі застосовано комплексний аналіз нормативно-правових документів, зокрема трудової функції (А), визначеної Професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти», та вимог Державного стандарту базової середньої освіти. Це забезпечило методологічне підґрунтя для виокремлення та систематизації ключових професійних компетентностей вчителя мистецьких дисциплін, акцентуючи на їхній значущості для ефективної реалізації компетентнісного потенціалу мистецької освітньої галузі. Основним дослідницьким методом став порівняльно-зіставний аналіз (comparative-contrastive analysis). Цей метод дозволив валідно встановити кореляцію між професійними вимогами Професійного стандарту та вимогами щодо формування ключової компетентності мистецької освітньої галузі, як приклад, – культурної компетентності. Результати представлено у Таблиці 1. за чотирма інтегральними критеріями: «Знання», «Уміння/навички», «Комунікація» та «Відповідальність і автономія».

Таблиця 1. Кореляційна матриця професійних компетентностей трудової функції (А) педагога мистецьких дисциплін (у фокусі уваги культурна компетентність)

Трудова функція А	Знання	Уміння/Навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
А1. Мовно-комунікативна компетентність	фахова мистецтвознавча термінологія; глибоке володіння державною мовою (для релевантного пояснення контексту); принципи міжкультурної комунікації (знання іноземних мов).	здатність ініціювати діалог та фасилітувати дискусії; формулювання власних інтерпретацій та емоційних реакцій учнів; аналіз мистецьких творів через вербалізацію.	ефективна педагогічна інтеракція (фундаментальна основа); міжкультурна комунікація (сприяння інтеграції в культурний простір).	формування цілісної картини світу та інтеграції учнів у культурний простір; стимулювання креативності учнів через обмін думками.
А2. Предметно-методична компетентність	глибокі знання у сфері мистецтва, педагогіки та психології; нормативно-правова документація (ДСБСО); науково-обґрунтовані методології конструювання навчальних програм.	моделювання змісту освіти (кореляція з обов'язковими результатами навчання); застосування актуальних дидактичних стратегій та освітніх технологій; планування/проектування освітнього процесу.	ефективна комунікація з учнями (як складова інтегративного конструкту); системне опанування змістового наповнення мистецької освітньої галузі.	цілеспрямоване формування ціннісних орієнтацій здобувачів освіти; відображення глибокого розуміння сутності мистецької освіти в контексті державних вимог.

Продовження таблиці 1

А3. Інформаційно-цифрова компетентність	актуальна та верифікована інформація з історії мистецтва, сучасних тенденцій та методик (А3.1); етичні норми у цифровому середовищі; навички ефективного застосування цифрових інструментів.	пошук і критична оцінка інформації (А3.1); створення власних електронних (цифрових) ресурсів (А3.2); продукування власних цифрових мистецьких проєктів; адаптація цифрових матеріалів до потреб заняття.	розширення доступу учнів до глобальної мистецької спадщини; організація інтерактивного навчання; репрезентація художніх творів (віртуальні екскурсії).	дотримання етичних норм у цифровому середовищі (приклад наслідування); критичний аналіз інформації (розвиток інформаційної культури); забезпечення індивідуалізації освітнього процесу.
---	--	--	--	---

6. Виклад основного матеріалу

Наприкінці серпня 2024 року Міністерство освіти і науки України офіційно затвердило оновлений професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Цей документ прийшов на зміну попередньому професійному стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Головним чинником, що зумовив необхідність перегляду чинного професійного стандарту вчителя та розробку його нової редакції, стали законодавчі зміни, зокрема внесення до «Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів» нових обов'язкових компонентів. Одним із завдань оновленого професійного стандарту стала оптимізація переліку компетентностей, необхідних для ефективної педагогічної діяльності. При цьому ключові трудові функції стандарту 2020 року, що визначають посадові обов'язки вчителів зберегли свою незмінність у Професійному стандарті 2024 року. До них, зокрема, належать: навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів); партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу; участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища; провадження освітнього процесу; та безперервний професійний розвиток. Ефективне виконання зазначених трудових функцій забезпечується педагогами відповідним рівнем володіння професійними компетентностями [8].

Пропонуємо стислий аналіз трудової функції (А), з виокремленням ключових аспектів професійної діяльності вчителя мистецьких дисциплін, у фокусі уваги - реалізація вчителем Державного стандарту базової середньої освіти, а саме, компетентнісного потенціалу мистецької освітньої галузі.

Мовно-комунікативна компетентність (А1) становить фундаментальну основу ефективної педагогічної інтеракції, що набуває особливої значущості в мистецькій освітній галузі. Педагог мистецтва має демонструвати володіння державною мовою оперуючи фаховою мистецтвознавчою термінологією для забезпечення релевантного пояснення художніх концепцій, аналізу мистецьких творів. Здатність педагога ініціювати діалог, фасилітувати дискусії, заохочувати учнів до власних інтерпретацій і емоційних реакцій - це теж є складовою мовно-комунікативної компетентності. Враховуючи лінгвістичне та культурне різноманіття, знання іноземних мов (особливо для вивчення світового мистецтва) значно розширює можливості вчителя та сприяє міжкультурній комунікації [9]. Таким чином, мовно-комунікативна компетентність педагогів мистецької галузі є багатогранною і посідає центральне місце у забезпеченні якісного викладання, стимулюванні креативності учнів, формуванні їхньої цілісної картини світу та інтеграції в культурний простір.

Предметно-методична компетентність (А2) педагога мистецької освітньої галузі становить собою інтегративний конструкт, що охоплює глибокі знання у сфері мистецтва, педагогіки та психології, володіння актуальними дидактичними стратегіями та освітніми технологіями, здатність до ефективної комунікації та цілеспрямованого формування ціннісних

орієнтацій здобувачів освіти [10]. Предметно-методична компетентність (A2) включає широкий спектр професійних здатностей, серед яких ключову роль відіграє вміння педагога здійснювати моделювання змісту освіти. Це вміння постає не лише як операційний інструмент для оптимізації планування/проектування освітнього процесу, але й як відображення глибокого розуміння педагогом сутності мистецької освіти в контексті державних освітніх вимог. Здатність педагога мистецьких дисциплін до моделювання змісту навчання, що корелює з обов'язковими результатами навчання здобувачів освіти, регламентованими державними стандартами, передбачає не поверхове ознайомлення, а системне опанування нормативно-правової документації, змістового наповнення мистецької освітньої галузі та засвоєння науково-обґрунтованих методологій конструювання навчальних програм і навчального матеріалу і ґрунтується на високому рівні теоретичної та практичної компетентності.

В умовах цифрової трансформації освіти **інформаційно-цифрова компетентність (A3)** набуває прогресивної значущості як інтегральна складова професійної діяльності педагога мистецтва. Вчитель мистецької освітньої галузі, демонструючи володіння навичками ефективного застосування груп цифрових інструментів та ресурсів, розробляє дидактичні матеріали, організовує інтерактивне навчання, проводить віртуальні екскурсії та репрезентації художніх творів. Імплементація інформаційно-комунікаційних технологій сприяє підвищенню пізнавальної мотивації здобувачів освіти, розширює їхній доступ до глобальної мистецької спадщини, створює можливості для продукування власних цифрових мистецьких проєктів та розвитку інформаційної культури учнів. Здатність до критичного аналізу інформації, отриманої з цифрових джерел, та дотримання етичних норм у цифровому середовищі також є важливими атрибутами означеної компетентності як педагога так і учнів. Демонструючи навички використання різноманітних пошукових систем, освітніх онлайн-платформ, електронних бібліотек та інших цифрових джерел для отримання актуальної та верифікованої інформації з історії мистецтва, сучасних художніх тенденцій, педагогічних методик та інноваційних технологій навчання, дотримуючись етичних норм у цифровому середовищі, педагог є прикладом наслідування для учнів у сучасному освітньо-цифровому мистецькому просторі (A3.1). Педагог мистецтва повинен не лише володіти вмінням використовувати наявні довідкові/цифрові освітні ресурси, але й мати навички їхнього ефективного застосування в навчальному процесі, що передбачає здатність здійснювати пошук якісних цифрових матеріалів, адаптувати їх до потреб конкретного навчального заняття та створювати власні електронні (цифрові) ресурси за потреби. Розробка інтерактивних завдань, онлайн-тестів, віртуальних виставок, персональних навчальних вебсторінок або блогів надає педагогу можливість урізноманітнювати форми навчання, забезпечувати індивідуалізацію освітнього процесу та створювати власне цифрове навчально-методичне середовище (A3.2) [11].

Можливості вибору формату та контенту освіти - від цілеспрямованих програм навчання на курсах підвищення кваліфікації до дискусійних майданчиків, практичних інтенсивів, педагогічних студій, мережевих спільнот, простору для обміну досвідом, пошуку нових ідей, - надає Одеська академія неперервної освіти, створюючи системну підтримку вчителів мистецтва, яка охоплює всі аспекти їх професійного розвитку [12].

Для забезпечення відповідності викладання мистецьких дисциплін вимогам Державного стандарту базової середньої освіти, Одеська академія неперервної освіти пропонує різноманітні програми курсів підвищення кваліфікації. Усі програми спрямовані на розвиток професійних компетентностей вчителів мистецьких дисциплін, які визначені у Професійному стандарті вчителя. У період з 2022 по 2025 роки програми підвищення кваліфікації зазнали суттєвих трансформацій: було розроблено та адаптовано навчальні програми, укладено методичне забезпечення фахових модулів курсів підвищення кваліфікації вчителів мистецьких дисциплін (30 годин у форматі онлайн, офлайн, без відриву від виробництва). Оновлено тематику курсів: «Інструменти проектування за технологією змішаного навчання»,

Таблиця 2. Практична робота. Професійний стандарт вчителя: особистісний та професійний виміри

Модуль 2. Стандарти освіти через опції освітніх траєкторій

Практична робота. Професійний стандарт вчителя: особистісний та професійний виміри

Метод навчання: індивідуальна робота

Час виконання вправи: 20 хвилин

Опис вправи: дана вправа спрямована на детальне опрацювання однієї із трудових функцій професійного стандарту вчителя, проведення самооцінювання щодо поточного та базового рівня обраної трудової функції і вибудовування кроків для траєкторії індивідуального професійного розвитку.

Результати/оцінки/коментарі/кроки необхідно фіксувати в таблиці, яка подана нижче.

Завдання: оберіть одну трудову функцію (професійна компетентність/уміння та навички) якій на вашу думку вам варто приділити особливу увагу та вкажіть конкретні кроки, що сприятимуть досягненню бажаного рівня.

Інструкція до виконання практичної роботи

Крок 1. Уважно ознайомтеся з описом практичної роботи та визначте на що спрямоване завдання.

Крок 2. Пропонуємо опрацювати документ [Професійний стандарт за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти»](#)

Крок 3. Обираємо одну із 5-ти трудових функцій (п.5 - опис трудових функцій)

Крок 4. Фокусуємо увагу на 3 професійні компетентності (знання/уміння та навички/комунікація/автономія) обраної вами трудової функції

Крок 5. Визначаємо поточний і бажаний рівень сформованості професійної компетентності (1-низький рівень, 5-високий рівень)

Крок 6. Вибудовуємо необхідні кроки, що сприятимуть досягненню бажаного рівня.

Крок 7. Результати/оцінки/коментарі/кроки необхідно фіксувати в таблиці, яка подана нижче.

Трудова функція	Професійна компетентність	/ Поточний рівень бажаний рівень (від 1 до 5)	Знання	/ Поточний рівень бажаний рівень (від 1 до 5)	Уміння та навички	/ Поточний рівень бажаний рівень (від 1 до 5)	Комунікація	/ Поточний рівень бажаний рівень (від 1 до 5)	Відповідальність і автономія	/ Поточний рівень бажаний рівень (від 1 до 5)
А	A1									
	A2									
	A3									
Примітка/ кроки										

Регіональною платформою, де вчителі мистецьких дисциплін, разом з іншими освітянами, представниками громадських організацій та видавництв, беруть участь у конструктивному діалозі - є дискусійні простори «Нова українська школа: рухаємось разом» (2022-2024 рр.) та «Нова українська школа: свобода і можливості вчителя та учня» (з 2025 р.) [13].

Під час онлайн-зустрічей зосереджується увага на актуальних питаннях шкільної реформи, обміні досвідом та обговоренні стратегій, методик викладання мистецтва в контексті НУШ. Формат дискусійного простору спрямований на розширення педагогічного кругозору, знайомство з різноманітними підходами до викладання мистецтва в контексті реформи, особистісне та професійне зростання педагога. Серед ключових тем для обговорення свободи і можливостей вчителя та учня: «Підручники: вибір/вимір вчителя», «Новий навчальний рік: ресурси, стратегії, практики», «Свобода і відповідальність педагога: у фокусі навчально-методичні комплекси», «Штучний інтелект в освіті: виклики та можливості» [14].

Ще однією із форм підтримки вчителя у розвитку його професійної компетентності є педагогічні студії. Завданням студій є забезпечення безперервного професійного розвитку вчителів мистецтва, що передбачає висвітлення кращих педагогічних практик. Педагогічні студії створюють атмосферу співробітництва та професійної підтримки, де кожен учасник відчуває себе частиною професійної спільноти, яка прагне до постійного зростання. Зокрема, в межах роботи студії «Освітня проєкція: успішні практики» педагоги мистецької/технологічної освітніх галузей продемонстрували успішні практики використання сучасних технологій в освітньому процесі, зокрема: STEM проєкти, програмування, робототехніка, цифровий інструментарій, мережеві комунікації. Учасники студії отримали інсайди щодо впровадження робототехніки/програмування у сфері технологій; можливостей використання цифрових інструментів: від віртуального мистецтва до цифрового дизайну; маршрутизації руху в проєктній діяльності; використання мережевих технологій для спілкування та взаємодії (спікери - О. Бухтій, І. Запорожан, С. Нані) та ін. [15].

Практичні інтенсиви стали цінним ресурсом для вчителів мистецтва, надаючи їм можливість безпосередньо відпрацьовувати сучасні мистецькі техніки/інструментами. Опрацьовуючи дієві методики, педагоги розширюють свій арсенал педагогічного інструментарію, з врахуванням принципів універсального дизайну. Зокрема, на практичному інтенсиві «Ресурси, стратегії, практики» з теми «Мистецько-освітня проєкція: маркетингові комунікації» (спікер Н. Крецу) учасники мали змогу освоїти цифрові інструменти для створення тоскуп, експериментуючи з різними дизайнерськими підходами для формування власного унікального стилю. Практичний інтенсив «Штучний інтелект у мистецьких практиках» (спікер С. Дерябіна) дав змогу розглянути палітру інструментів штучного інтелекту, що застосовуються в мистецькому контексті, платформи для створення унікальних саундтреків/подкастів, інструменти для створення музичних композицій [16].

7. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Перспективи подальшого розвитку в даному напрямку вбачаються в поглибленому дослідженні професійних компетентностей вчителя мистецьких дисциплін відповідно до Професійного стандарту вчителя, з особливим акцентом на аспектах, що є важливими для викладання предметів (інтегрованих курсів) мистецької освітньої галузі, а саме, інтегративну/синергетичну спроможність вчителя мистецтва.

8. Висновки

Таким чином, вчитель мистецтва працюючи в межах нової освітньої парадигми потребує системного підходу, що відображає динамічний та інтегративний характер професійної компетентності. Цей підхід ґрунтується на принципах: гнучкості (оперативне реагування на зміни), системності (цілісність та інтеграція), адаптивності (врахування індивідуальних

потреб та використання сучасних інструментів), екологічності (створення сприятливого середовища). Ці принципи є конкретним втіленням загальних характеристик професійної компетентності вчителя, адаптованим до специфіки мистецької освіти в умовах Нової української школи.

Список літератури:

- 1) Дубасенюк, О. А., Шарлович З. П. (2024). Діяльнісні засади підготовки майбутніх компетентних фахівців в умовах сучасних викликів / О.В. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. <https://surl.li/aagdbc>
- 2) Дерябіна, С. (2025). Професійний розвиток вчителя мистецтва в умовах неперервної освіти. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми та перспективи розвитку: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 травня 2025 р.) / за заг. ред. В. В. Ягоднікової. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. С. 90–92. URL: <https://dspace.oano.od.ua/server/api/core/bitstreams/535bbe83-01da-41bf-8f8a-9b44ad8b99bc/content>
- 3) Балуба, І., Венгловська, О., Новик І. & Стягунова О. (2024). Застосування професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : методичні рекомендації / Київ: УІРО, 54. <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2024/11/uied-methodical-recommendations-21.11.2024.pdf>
- 4) Баранець, Ю. Й. (2022). Види професійної компетентності сучасного педагога / О.В. Вісник Дніпровської академії неперервної освіти «Філософія. Педагогіка», 2(3), 47–53. <https://doi.org/10.54891/2786-7005-2022-2-7>
- 5) Завалевський, Ю. І., Бережна, Т. І. (2023). Професійна компетентність вчителя у реалізації концепції нової української школи / О.О. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Педагогіка та психологія, 2, 16–22. <https://reicst.com.ua/pmtp/article/view/2023-2-02-01/2023-2-02-01>
- 6) Смагін, І. І., Гуменюк, І. Б., Калінін, В. О., Калініна, Л. В., Папіжук, В. О., Барало, Л. В.,... & Щерба, Н. С. (2018). Формування компетентності «Навчання впродовж життя» як ключової вимоги професійної підготовки вчителя XXI століття. <https://surl.li/wuddtt>
- 7) Тітова, О.А. (2023). Система розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів в умовах пандемії, воєнного та повоєнного часу. Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України. <https://surl.li/cpcsny>
- 8) Міністерство освіти і науки України. (2024). Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (Наказ № 1225 від 29 серпня 2024 р.). Національне агентство кваліфікацій. https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
- 9) Плохута, Т. М., Дядечко, А. М., Зайцева, І. О., Козаченко, Ю. С., Мальована, Н. В., Міхно, С. В., Симоненко, Н. О. (2022). Глобальна англійська мова як засіб міжкультурної та професійної комунікації. міжкультурна та професійна комунікація] (Звіт про дослідження). Сумський державний університет. <https://essuir.sumdu.edu.ua/items/3665fe93-cff6-412c-89a5-7642e1935c77>
- 10) Дерябіна, С. , Нікітенко, Р. , Чешенко, О. (2023). Інтегративна стратегія навчання в діяльності педагогів освітніх галузей / О.В. Наша школа: науково-практичні студії, 3, 21–30. <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-35-0>
- 11) Міністерство цифрової трансформації України. (2021). Опис рамки цифрової компетентності для громадян України / О.М. <https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news>
- 12) Задорожна Л. К. та ін. (2023). Порадник для тренера НУЖ (курс «Інтеграція навчання: цінності, компетентності, практики»). О. М. Левчишена (Ред.), Екологія. <https://oano.od.ua/uk/site/poradnik-trenera-nush-kur.htm>
- 13) Школа в цифровому світі [Електронний ресурс] / КЗВО «Одеська академія неперервної освіти». 2025. URL: <https://itschool.oano.od.ua/uk/site/index.html>

14) Задорожна, Л. К., Дерябіна, С. В., Левчишена, О. М. (2025). Освітня інтеграція: можливості конструктора кластерної моделі. <https://dspace.oano.od.ua/items/af10367b-059b-4618-805a-6073ffb64bc9>

15) Дерябіна, С. В., Нікітенко, Р. І. (2024). STEAM-стратегії в діяльності педагогів / О.В. In STEAM-освіта: від теорії до практики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (с. 194–201). Інститут обдарованої дитини НАПН України. <https://surl.li/ohfoa>

16) Дерябіна, С., Нікітенко, Р., та Чешенко, О. (2024). Використання інструментів штучного інтелекту в мистецькій та технологічній освіті. Міжнародний науковий журнал освіти та лінгвістики, 3 (6), 9–24. <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20240306.02>

Professional competences of an art teacher through the prism of a professional standard

Svitlana Deriabina

Odessa Academy of Continuing Education of the Odessa Regional Council, Odessa, Ukraine

ORCID: 0000-0001-9181-0882

Oksana Levchyshena

Odessa Academy of Continuing Education of the Odessa Regional Council, Odessa, Ukraine

ORCID: 0000-0003-4800-2526

Abstract: The paper offers a brief analysis of the labor function of a teacher of artistic disciplines. The main attention is focused on the key aspects of the teacher's professional activity, which are aimed at realizing the competence potential of the artistic educational field, defined by the State Standard of General Secondary Education. The study is based on methodological and didactic approaches that ensure the formation of key competencies in students, including the ability to creative self-expression, critical thinking and aesthetic perception of the world, etc. A detailed scientific analysis focuses on the labor function "Teaching students subjects (integrated courses)" of the Professional Standard "Teacher of a General Secondary Education Institution", where key pedagogical aspects of teaching artistic disciplines are accumulated. The study covers such essential components as the organization of the educational process taking into account the specifics of art, mechanisms for the formation of subject competencies through practical artistic activity, as well as ensuring the development of emotional and value attitudes of students in the artistic space. Based on the labor function "Teaching students subjects (integrated courses)", professional competencies are identified and detailed: linguistic and communicative competence, which provides for effective professional communication; subject-methodical competence, which covers knowledge of the subject and methods of its teaching; information and digital competence, which determine the integral ability of a teacher to implement professional competencies in the conditions of a digital society. The purpose of the study is the theoretical substantiation and systematization of the requirements for the professional qualities of a teacher of art disciplines. Thus, this study is a methodological guideline for modeling a teacher's professional competence and opportunities for designing trajectories of his further professional improvement.

Keywords: labor function, professional competencies of a teacher, discussion space, pedagogical studies, practical intensives, individual educational trajectory.
